

комплекса учебно-профессиональной деятельности и выявление мотивации общепрофессиональной подготовки будущих учителей математики, используя методики профессиональной деятельности К. Замфира (в модификации А. Реана) и выявление мотивации учения (В. Каташев).

Ключевые слова: мотивы, мотивация, мотивационный комплекс, учебно-профессиональная мотивация студента, математические компетентности .

SUMMARY

Voitovyk V. Diagnosis formation motivational component general professional training future teachers of mathematics. This paper outlines the training group motifs on the formation of mathematical competencies considered using diagnostic techniques of motivational complex educational and professional activities and identify general motivation training future teachers of mathematics using techniques of professional activity C. Zamfir (as modified by A. Rean) and identify learning motivation (V. Katasheva).

Keywords: motivation, motivation, motivational complex, professional training and motivation of the student's mathematical competence.

УДК 378.015.311:[378.016:51]

А.Я. Клімішина

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У даній роботі визначено рівень сформованості інтелектуальної культури студентів фізико-математичних спеціальностей Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського; виділено шляхи розвитку інтелектуальної культури студентів протягом їх навчання у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: інтелектуальна культура, рівень інтелектуальної культури студентів, шляхи розвитку інтелектуальної культури.

Постановка проблеми. Важливим завданням сучасної освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства. Така позиція відображена у Законі України «Про освіту», де зазначено, що освіта – це основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави [2]. Саме тому підготовка майбутніх учителів математики повинна поєднувати як теоретичну, так і практичну складові навчання. Адже висококваліфікований фахівець повинен володіти не лише певною сумою знань, але й вмінні застосовувати їх у різних нестандартних, проблемних ситуаціях. Це сприяє формуванню у нього творчого мислення (аналізу, синтезу, порівняння), комунікативних умінь, навичок навчально-дослідницької діяльності, що в свою чергу призводить до розвитку інтелектуальної культури вчителя.

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми розвитку інтелектуальної культури майбутніх учителів математики вивчали багато дослідників. Загальні питання досліджено в працях О. Данилко, І. Захарової, О. Митника, О. Михаліна та інших. Зокрема, О. Данилко вивчала проблему формування інтелектуальної культури майбутніх учителів предметів фізико-математичного циклу засобами інформаційних технологій [1]. І. Захарова досліджувала формування інтелектуальної культури старшокласників засобами математики [3]. О. Митник займався питанням теоретико-методичних основ

підготовки майбутнього вчителя до формування культури мислення молодшого школяра [4]. О. Михалін у своєму дослідженні розглядав формування основ професійної культури вчителя математики у процесі навчання математичного аналізу [5].

Мета статті. Визначити рівень сформованості інтелектуальної культури студентів фізико-математичних спеціальностей Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського; виділити шляхи розвитку інтелектуальної культури студентів протягом їх навчання у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день інтелектуальна культура є однією з найважливіших властивостей не лише сучасного вчителя, а й суспільства загалом. Держава, яка має високий рівень даної культури може займати чільне місце серед інших держав, має стабільне економічне, духовне становище, з легкістю долає будь-які труднощі. Саме тому професійна підготовка учителів повинна бути спрямована не лише на розвиток його інтелектуальної культури, але й безпосередньо на уміння розвивати її в учнів, які є майбутнім нашої країни.

Нами на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського було проведено анкетування щодо визначення рівня сформованості інтелектуальної культури студентів. В опитуванні прийняли участь студенти інституту математики, фізики та технологічної освіти, а саме студенти першого та четвертого курсу ОКР «бакалавр» та студенти ОКР «магістр» напряму підготовки «Математика».

Проаналізуємо відповіді на поставлені запитання студентів різних курсів.

На запитання: Що Ви розумієте під поняттям «інтелектуальна культура вчителя?», студенти першого курсу ОКР «бакалавр» відповіли наступним чином:

- культура вчителя, яка полягає у його тактовності та стриманості;
- освіченість та ерудиція вчителя;
- вчитель, який володіє високим інтелектом;
- уміння правильно реагувати на будь-які ситуації;
- знання основних понять та вільне оперування ними і т. д.

Студенти четвертого курсу ОКР «бакалавр» та студенти ОКР «магістр» трактують «інтелектуальну культуру вчителя» так:

- вчитель, який уміє знаходити вихід з будь-яких ситуацій;
- володіння інтелектуальним мисленням;
- вміння доводити власну думку на основі логічних міркувань;
- вміння здійснювати навчально-дослідницьку діяльність і т. д.

Проаналізувавши дані відповіді можна зробити висновок, що на відміну від студентів четвертого курсу ОКР «бакалавр» та студентів ОКР «магістр», студенти першого курсу ще не зовсім розуміють зміст даного поняття.

Щодо компонентів інтелектуальної культури, то студенти першого курсу ОКР «бакалавр» виділяють наступні:

- знання;
- ерудиція;
- інтелектуальні уміння;
- тактовність та інші.

Студенти четвертого курсу ОКР «бакалавр» та студенти ОКР «магістр» виокремлюють такі складові як:

- інтелектуальне мислення;
- комунікативні уміння;
- творчість;
- креативність;
- готовність до здійснення навчально-дослідницької діяльності та інші.

На запитання: чи необхідно готувати студентів педагогічного університету до розвитку інтелектуальної культури учнів, студенти відповіли наступним чином:

– 92% студентів першого курсу ОКР «бакалавр» вважають, що необхідно, 3% говорить, що ні, 5% студентам важко відповісти на дане питання;

– 96% студентів четвертого курсу ОКР «бакалавр» переконані, що потрібно, 1% – не потрібно, 3 % не можуть дати чіткої відповіді;

– 100% студентів ОКР «магістр» вважають, що потрібно.

Слід відмітити, що більша частина студентів переконана, що підготовка до розвитку інтелектуальної культури учнів потрібна і є невід’ємною складовою навчального процесу.

Відповідь на запитання: «Що, на Вашу думку, найбільше сприяє розвитку інтелектуальної культури студентів?», подамо у вигляді діаграм (рис. 1 а, б, в).

Рис. 1а. Аналіз результатів відповідей студентів першого курсу ОКР «бакалавр» напрямку підготовки «Математика»

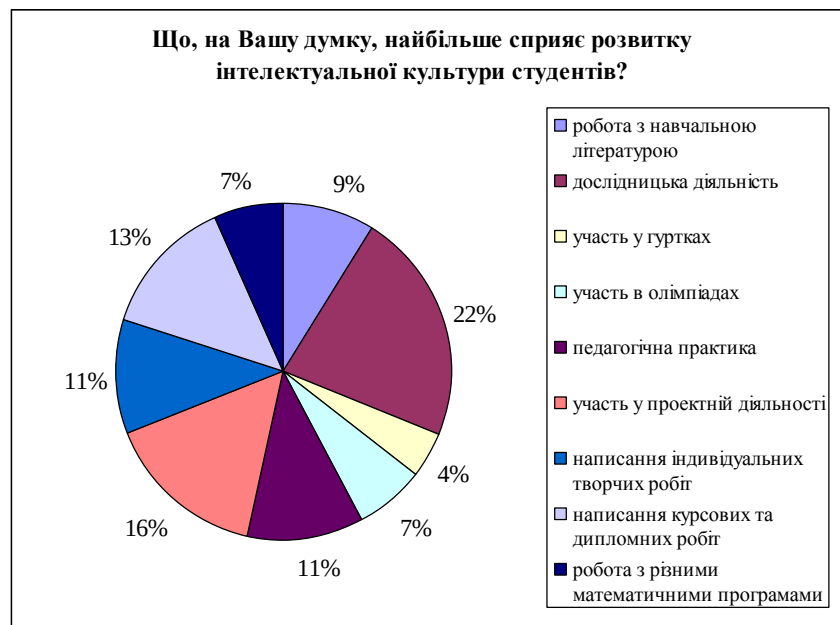

Рис. 1б. Аналіз результатів відповідей студентів четвертого курсу ОКР «бакалавр» напрямку підготовки «Математика»

Рис. 1в. Аналіз результатів відповідей студентів ОКР «магістр» напряму підготовки «Математика»

Ми надали змогу студентам оцінити свій рівень готовності до розвитку інтелектуальної культури учнів. Результати опитування представимо у вигляді діаграм (рис. 2 а, б, в).

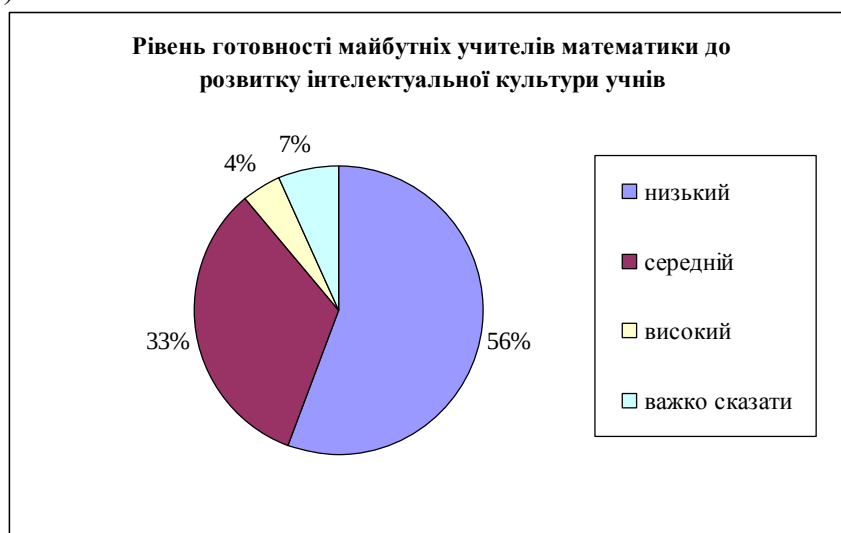

Рис. 2а. Самооцінка рівня готовності до розвитку інтелектуальної культури студентів першого курсу ОКР «бакалавр» напряму підготовки «Математика»

Студенти переконані, що для успішного розвитку інтелектуальної культури учнів майбутній учитель повинен:

1. Знати:

- досконало свій предмет;
- основні форми, методи та засоби навчання.

2. Вміти:

- цікаво та доступно пояснити навчальний матеріал;
- використовувати інтерактивні методи навчання;
- розробляти та використовувати наочні матеріали.

Рис. 2б. Самооцінка рівня готовності до розвитку інтелектуальної культури студентів четвертого курсу ОКР «бакалавр» напрямку підготовки «Математика»

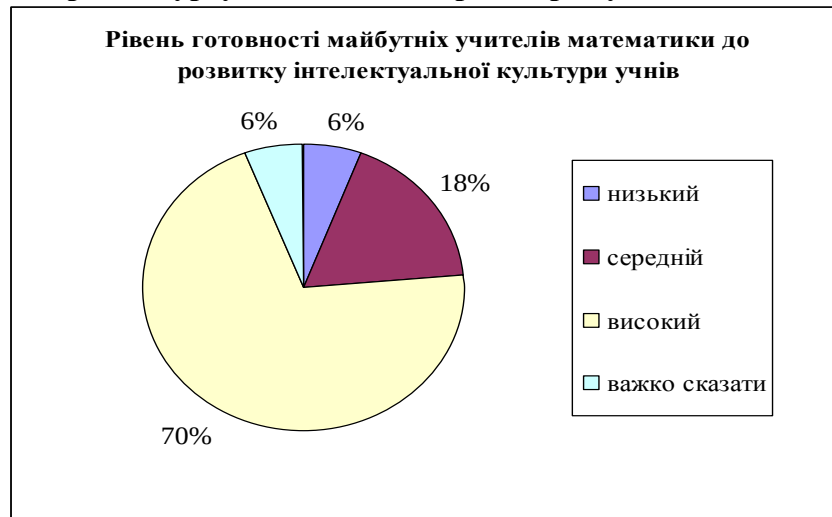

Рис. 2в. Самооцінка рівня готовності до розвитку інтелектуальної культури студентів ОКР «магістр» напрямку підготовки «Математика»

В ході нашого опитування ми отримали такий результат: у студентів першого курсу ОКР «бакалавр» інтелектуальна культура сформована на значно нижчому рівні, ніж у студентів четвертого курсу ОКР «бакалавр» і студентів ОКР «магістр». Це пов'язано з тим, що студенти старших курсів протягом навчання у ВНЗ вже:

- брали участь у гуртках, олімпіадах, наукових конференціях, різного роду проектах;

- писали наукові статті, курсові та дипломні роботи;

- писали індивідуальні творчі завдання та інше.

У студентів першого курсу ОКР «бакалавр» також є певний рівень сформованості інтелектуальної культури, який вони отримали у процесі навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Варто зазначити, що аналіз відповідей студентів на поставлені запитання дозволяє виділити шляхи розвитку інтелектуальної культури майбутніх учителів математики:

1. Залучення студентів до навчально-дослідницької діяльності.

2. Навчити студентів працювати з навчальною, науково-популярною літературою, з різними бібліографічними вказівниками, каталогами, бібліографічною періодикою.

3. Залучення студентів до участі у гуртках, олімпіадах, наукових конференціях.
4. Розробка різного роду проектів та залучення студентів до участі у них.
5. Пропонувати студентам індивідуальні творчі завдання, випереджувальні завдання.
6. Організація дискусій, обговорення найбільш актуальних запитань.
7. Використання у навчальному процесі інноваційних методик та інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема:
 - використання мультимедійної дошки;
 - використання електронних навчально-методичних комплексів (ЕНМК) із дисципліни, що вивчається;
 - створення та участь у веб-квестах;
 - робота з сучасними математичними пакетами (Advanced Grapher, Mathematica, Maple, Matlab, Mathcad тощо);
 - використання інтерактивних методик навчання («мозковий штурм», «ажурна пилка», «акваріум», «навчаючись навчай» тощо), організація парної, групової, командної роботи студентів.

У разі використання зазначених шляхів розвитку інтелектуальної культури на практиці у майбутніх учителів математики буде формуватися:

- інтелектуальне мислення (уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, співставляти та інше);
- інтелектуальні уміння;
- комунікативні здібності (уміння логічно обґрунтовувати кожен крок розв'язування задач, доводити свою позицію);
- творчість;
- уміння працювати з навчальною і науково-популярною літературою;
- уміння виділяти головне серед великої кількості інформації;
- уміння працювати з сучасними математичними пакетами.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. В даній роботі:

- визначено рівень сформованості інтелектуальної культури студентів фізико-математичних спеціальностей Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;
- виділено шляхи розвитку інтелектуальної культури студентів протягом їх навчання у ВНЗ.

У нашому подальшому науковому дослідженні ми плануємо:

- створити й теоретично обґрунтувати структурно-функціональну модель та визначити й експериментально перевірити педагогічні умови, що сприятимуть підготовці майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів;
- застосувати інноваційні методики та інформаційно-комунікаційні технології у підготовці майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів.

Література

1. Данилко О. Г. Формування інтелектуальної культури майбутніх учителів предметів фізико-математичного циклу засобами інформаційних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. Г. Данилко. – Черкаси, 2011. – 20 с.
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
3. Захарова І. О. Формування інтелектуальної культури старшокласників засобами математики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Теорія та історія педагогіки» / І. О. Захарова. – Луганськ, 1999. – 19 с.

4. Митник О. Я. Теоретико-методичні основи підготовки майбутнього вчителя до формування культури мислення молодшого школяра: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. Я. Митник. – Київ, 2010. – 23 с.
5. Михалін Г. О. Професійна підготовка вчителя математики у процесі навчання математичного аналізу / Г. О. Михалін. – Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – 320 с.

РЕЗЮМЕ

Климишина А. Я. Развитие интеллектуальной культуры будущих учителей математики в процессе профессиональной подготовки. В данной работе определен уровень сформированности интеллектуальной культуры студентов физико-математических специальностей Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского; выделено пути развития интеллектуальной культуры студентов в течение их обучения в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: интеллектуальная культура, уровень интеллектуальной культуры студентов, пути развития интеллектуальной культуры.

SUMMARY

Klimishyna A. Ya. Development of intellectual culture of the future mathematics teachers in the process of professional training. In this work the level of formation of the intellectual culture of the students physical and mathematical skills Vinnitsa State Pedagogical University named after Mikhail Kotsyubinskogo, highlighted the ways of intellectual culture of the students during their studies at university.

Key words: intellectual culture, the level of intellectual culture of the students, the development of intellectual culture.

УДК 614.8:378.147

І. М. Кобилянська

Вінницьке відділення Київського фінансово-економічного коледжу
Національного університету державної податкової служби України

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Структурна реформа національної системи вищої освіти спрямована на забезпечення мобільності, працевлаштування і конкурентоздатності фахівців із вищою освітою, реалізацію ідей Болонського процесу. Традиційні форми професійної підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей, які будуть працювати за умов нестабільності зовнішнього середовища на підприємствах і в організаціях з нестабільним внутрішнім середовищем, не в повній мірі відповідають сучасним вимогам суспільства.

В таких умовах провідне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця, здатного вирішувати складні професійні завдання, займає навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності», що використовує досягнення та методи філософії, біології, фізики, хімії, соціології, екології, економічної теорії, економіки підприємств тощо. В процесі формування компетенцій з питань безпеки життєдіяльності звертається увага на особовий аспект підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей, у яких необхідно сформувати культуру безпеки, вміння оцінити